

פה:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

תורה אור

מסורת הש"ס

אמרו חכמים. מי האיש החכם: אמרו הנביאים. אשר דבר פי ה' אליו: שלא נרכו כסופה סחילה. כשהיו עוסקין בתורה לא היו מצרכין לפניה. קרה יתירא דאשר נמתי לפניהם קא דרש ברכת אשר (ו) (נמן לנו מורת אמת) שהיה לפניו של דברי תורה ויבין דלא מצרכין גלגל דעתייהו שאינה מתנה חשובה להם: סודע. מודיע לכל ומתפלל בכתרה: בן עם הארץ. היינו נקרב כסילים משפחה כסילים: איספירא בלגניא. קלע אחד בלגניא: קיש קיש קריא. מהקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא קלעים לא היה משמיע קול: מליין מערסא דרבנן. שלא יכשלו כהנים לעבוד עליהן ולהאחיל שלא תשרע תקלה על ידי לדיקס: איעלמא מעינא. לא יכול למלא מקומה: ריבנא. לאחרי. לשון (מ"ק דף ו'): המרביץ שדוה משקס: רבי חנינא. בר' חמא: שדינא פינא. וזרע אני זרעני פשתן: שדינא. משליך: ודינא נישני. וקולע אני ממנו רשות ומכמורות: ודינא עבי. ואני נד נביס: ואריבנא מנינא. ומתקן אני מעורמיהן קלפס: ופליקנא למסא. למקום שאין מלמדי מיוקום: לתמשה ינוקי. לכל אחד ספרו: ומסינא. על פה שיהא סדרי משנה לשימא ינוקי: אקרו אהדי. לימדו זה את זה מקראות: ואפסו אהדי לימדו זה את זה סדרו: לא סהא כואם בישראל. לא תאמר זאת בישראל: אמש נראש לי. בחילס: סקוע. ויובש בישיבה של מעלה: ור' יוחנן אלל ר' חייא לא. אמרתי אני וכי אין ר' יוחנן ראוי לישב אלל ר' חייא: וכעורין. תרגום דלפדין: דמלפרא הוו ספירין עיניס. בבקר ראימי את עיני יפות ולעבר ראימי דמות כאלו נשרפו באור: אמרי ליה. אמרתי לו: דאמרי. אמרתי לאלהיו: גוסרשא. קחדרא: בוטיטי. נילוצא אישטנליי' ש בלע"ז: מפני דמר קמטינא. תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה חמדי. דר' חייא סדרה לתוספתא כדאמרי בעלמא רבי לא שגאה ר' חייא מנא ליה ואמרי' כל מתינתא דלא מימניא כי ר' חייא ור' אושעא לא מותנו מניה בני מדרשא: סקפי ברחמי. מרביץ תפלה: ומייסי למשיב בלא זמני. לכך אין יתן לי רשות להעמיד יחד: יש דוגמאן. שמהא פתלתן נשמעת: פולסי. חבטת מלקות: שמואל ירמינא. הוא שמואל בר אבא חבירו של רב ועל שהיה בקי בסוד העיבור כדאמרי במס' ר"ה (דף כו): אמר שמואל יכילנא לתקוני כולה גלותא קרי ליה ירמינא: אימלי לך סמא. בתוך העין: אשטר לך משטר. אמש לך ע"ג העין. משטר מטפס' מולידי' בלע"ז כדאמרי' גבי כותה הבבלי (חומק האלוני) כפסחים (דף מד). משטר קשטר מטבול פמו: גוספא. קנה חלול: סופי כי סדיא. חת מראשומי ונוקע כח חוק הסס והולך דרך עלם גולגלתו ומחו עד עיניו: הוה מלטר רבי למימניס. טרס וממעסק לסומכו לפי שחכס בקי היה כל כך: ולא הוה מספיעטא מילנא. שהיתה אשנה טרפתא או לא היו החכמים נאספים:

אסתירא בלגניא קיש קיש קיש קריא. מפנש ריב"א לפי שאין דרך זה להניח בלגני הוא מקשקש ואם היה מניחו בלגניו כדרכו להיות שם לא היה מקשקש: כי טמא (א"ס"ר) מחיה הסתים רגש עלמא. אע"ג דליכא נמי מחיה הממס מקמי משיב הרוח אומר ר"מ משום דמחית הממס לא הוה אלל ע"י על ועי"ל דמשיב הרוח ומוריד הגשם נשכ ויקא ואלא מיטרא משום שזכו עיקר תפלת הרוח והגשם שבכחה זו אלל מחית הממס עיקרה היא בחתימתה: ואיתסי

דברי תורה בעוה"ז נעשה חפשי לעוה"ב ריש לקיש הוה מצוין מערתא דרבנן כי מוא למערתיה דר' חייא איעלמא מיניה חלש דעתיה אמר רבש"ע לא פלפלתי תורה כמותו יצתה בת קול ואמרה לו תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצת (כי הוה מינצו ר' חנינא ור' חייא אמר ליה ר' חנינא לר' חייא בהדי דידו קא מינצית ח"ו אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולי אמר ליה ר' חייא לר' חנינא בהדי דידו קא מינצית דעברי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזילנא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי וצדינא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי ואריבנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ומתינא שיתא ינוקי שיתא סדרי ואמנא להו עד דהורנא ואתינא אקרו אהדי ואתנו אהדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא אמר ליה ר' ישמעאל בר' יוסי אפי' ממו דאמר רבי כמה אין אפי' מאבא אמר ליה ח"ו לא תהא כזאת בישראל אמר ר' זירא אמש נראה לי ר' יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תקוע אמר לי אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל מי אמרתי לו ר' יואי ור' יואי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי אצל ר' חייא אמרתי לו ר' יוחנן אצל ר' חייא לא אמר לי באתר דזוקקין דנורא ובעורין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן אמר רב חביבא אשתעי לי רב חביבא בר סורמקי חוי (כי ליה ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה דלצפרא הוה שפירן עיניה ולאורתא דמין כדמיקלין בנורא אמרי ליה האי ואמר לי דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע אמר לי ככולהו מצית לאסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר' חייא דלא אסתכל ביה מאי סימנייהו ככולהו אזלי מאלכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דר' חייא דמנפשיה סליק ונחית לא מצאי לאוקמא אנפשא אסתכולי בה אתו תרי בוטיטי דנורא ומחיוהו לההוא גברא וסימניהו לעיניה למחר אזלי אשחמתי אמערתיה אמינא מתינתא דמר מתינא ואתסאי אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא א"ל מאי טעמא נגה ליה למר אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב ולוקימניהו בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה א"ל ויש דוגמתן בעולם הוה אמר ליה איבא ר' חייא ובניו גור רבי תעניתא אחתינהו לר' חייא ובניו אמר משיב ה"ה הרוח ונשבה זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיעא מאן גלי רזיא בעלמא אמרי אליהו אחיהו ואליהו מחיוהו שחן פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בניניהו ומרדיניה שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה חלש רבי בעיניה א"ל אימלי לך סמא א"ל לא יכילנא אשטר לך משטר [א"ל] לא יכילנא הוה מותיב ליה (כי בגובתא דסמני תותי כי סדיה ואיתסי הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא הוה מסתייעא מילתא א"ל לא לצטער מר לדידי חוי לי סיפרא דאדם הראשון וכתוב ביה שמואל ירחינאה חכים

1 ויאמר ה' על עיניכם את חזרוני אשר נתתי לנביאים ולא יבטעו בקולי ולא הלכו בה: ירמיהו טו יב
2 כלב נבון תהא תרבה ובכר כסילים תודע: משלי יד לג
3 קטן וגדול קיש קיש ואיך חפשי סאדרי: איוב ג ט

רש"י. ורמנא (כתובות כג.) וגדילנא נישבי. מקלע לוי ממתיק. דומה לו (ריב כג.) אין פוסקין נשכן לויס (שם). ואריבנא מגילתא. ומתקן את קלפס. אריבנא לטון קיין. מלמד כמקס סוכה (מד.) ארץ או לא ארץ. לומר מתקן או לא מתקן. וכן מורא (ד) נמי כתיב ויהיה מלא לא ארץ לנא למחא (כתובות טו.) לא תהא כזאת בישראל. כלומר שלא אומר כדרכו זה נעילס (שם). בר נפחא. ר' יוחנן דמיקרי בר נפחא כדנלל בס"ס. נראה למור דלכוי של ר' יוחנן הוה נפחא ולהי מקרי בר נפחא. וית דמפרי בר נפחא על שם יופי (מהדרין יז.) אשטר לך משטר. חמשה על הפין (תולדות קמ.)

הגהות הב"ב
(א) נב"כ ס' סורמקי חוי לי הכו' (ב) שם מותיב ליה גובתא כ"ל ואת כ' מתקן: (א) ש"י דיה שלא כתיב כ"י כדכתיב ארץ בחר בנו ונתן לנו את תורתו שהיה לפנינו:

לעני רש"י
אישטנליי' [אישטנליי']. ניוצח. מולידי' [מולידי']. להרטיב. להרשות.

כשהיו עוסקין בתורה לא היו מצרכין גלגל דעתייהו שאינה מתנה חשובה להם: סודע. מודיע לכל ומתפלל בכתרה: בן עם הארץ. היינו נקרב כסילים משפחה כסילים: איספירא בלגניא. קלע אחד בלגניא: קיש קיש קריא. מהקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא קלעים לא היה משמיע קול: מליין מערסא דרבנן. שלא יכשלו כהנים לעבוד עליהן ולהאחיל שלא תשרע תקלה על ידי לדיקס: איעלמא מעינא. לא יכול למלא מקומה: ריבנא. לאחרי. לשון (מ"ק דף ו'): המרביץ שדוה משקס: רבי חנינא. בר' חמא: שדינא פינא. וזרע אני זרעני פשתן: שדינא. משליך: ודינא נישני. וקולע אני ממנו רשות ומכמורות: ודינא עבי. ואני נד נביס: ואריבנא מנינא. ומתקן אני מעורמיהן קלפס: ופליקנא למסא. למקום שאין מלמדי מיוקום: לתמשה ינוקי. לכל אחד ספרו: ומסינא. על פה שיהא סדרי משנה לשימא ינוקי: אקרו אהדי. לימדו זה את זה מקראות: ואפסו אהדי לימדו זה את זה סדרו: לא סהא כואם בישראל. לא תאמר זאת בישראל: אמש נראש לי. בחילס: סקוע. ויובש בישיבה של מעלה: ור' יוחנן אלל ר' חייא לא. אמרתי אני וכי אין ר' יוחנן ראוי לישב אלל ר' חייא: וכעורין. תרגום דלפדין: דמלפרא הוו ספירין עיניס. בבקר ראימי את עיני יפות ולעבר ראימי דמות כאלו נשרפו באור: אמרי ליה. אמרתי לו: דאמרי. אמרתי לאלהיו: גוסרשא. קחדרא: בוטיטי. נילוצא אישטנליי' ש בלע"ז: מפני דמר קמטינא. תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה חמדי. דר' חייא סדרה לתוספתא כדאמרי בעלמא רבי לא שגאה ר' חייא מנא ליה ואמרי' כל מתינתא דלא מימניא כי ר' חייא ור' אושעא לא מותנו מניה בני מדרשא: סקפי ברחמי. מרביץ תפלה: ומייסי למשיב בלא זמני. לכך אין יתן לי רשות להעמיד יחד: יש דוגמאן. שמהא פתלתן נשמעת: פולסי. חבטת מלקות: שמואל ירמינא. הוא שמואל בר אבא חבירו של רב ועל שהיה בקי בסוד העיבור כדאמרי במס' ר"ה (דף כו): אמר שמואל יכילנא לתקוני כולה גלותא קרי ליה ירמינא: אימלי לך סמא. בתוך העין: אשטר לך משטר. אמש לך ע"ג העין. משטר מטפס' מולידי' בלע"ז כדאמרי' גבי כותה הבבלי (חומק האלוני) כפסחים (דף מד). משטר קשטר מטבול פמו: גוספא. קנה חלול: סופי כי סדיא. חת מראשומי ונוקע כח חוק הסס והולך דרך עלם גולגלתו ומחו עד עיניו: הוה מלטר רבי למימניס. טרס וממעסק לסומכו לפי שחכס בקי היה כל כך: ולא הוה מספיעטא מילנא. שהיתה אשנה טרפתא או לא היו החכמים נאספים:

רש"י. ורמנא (כתובות כג.) וגדילנא נישבי. מקלע לוי ממתיק. דומה לו (ריב כג.) אין פוסקין נשכן לויס (שם). ואריבנא מגילתא. ומתקן את קלפס. אריבנא לטון קיין. מלמד כמקס סוכה (מד.) ארץ או לא ארץ. לומר מתקן או לא מתקן. וכן מורא (ד) נמי כתיב ויהיה מלא לא ארץ לנא למחא (כתובות טו.) לא תהא כזאת בישראל. כלומר שלא אומר כדרכו זה נעילס (שם). בר נפחא. ר' יוחנן דמיקרי בר נפחא כדנלל בס"ס. נראה למור דלכוי של ר' יוחנן הוה נפחא ולהי מקרי בר נפחא. וית דמפרי בר נפחא על שם יופי (מהדרין יז.) אשטר לך משטר. חמשה על הפין (תולדות קמ.)

הגהות הב"ב
(א) נב"כ ס' סורמקי חוי לי הכו' (ב) שם מותיב ליה גובתא כ"ל ואת כ' מתקן: (א) ש"י דיה שלא כתיב כ"י כדכתיב ארץ בחר בנו ונתן לנו את תורתו שהיה לפנינו:

לעני רש"י
אישטנליי' [אישטנליי']. ניוצח. מולידי' [מולידי']. להרטיב. להרשות.

הגהות הב"ב
(א) נב"כ ס' סורמקי חוי לי הכו' (ב) שם מותיב ליה גובתא כ"ל ואת כ' מתקן: (א) ש"י דיה שלא כתיב כ"י כדכתיב ארץ בחר בנו ונתן לנו את תורתו שהיה לפנינו:

הגהות הב"ב
(א) נב"כ ס' סורמקי חוי לי הכו' (ב) שם מותיב ליה גובתא כ"ל ואת כ' מתקן: (א) ש"י דיה שלא כתיב כ"י כדכתיב ארץ בחר בנו ונתן לנו את תורתו שהיה לפנינו: